

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise . . . ocenio poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatelj je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne.

Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje

Vse leto velja . . . 10,- K
pol leta 5,-
četrt leta 2-50
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,

če se tiska enkrat . . . 14 h

„ „ „ dvakrat . . . 12 „

„ „ „ trikrat . . . 10 „

za nadaljna uvrščanja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Življenjsko vprašanje Slovencev: Srednje šole v Trstu.

(Dalje in konec.)

Številke govore!

Govorili so in trdili celo v opravičilo, ker nam ne dajo slovenskih srednjih šol, da zato nimamo zadostnega materiala.

Statistika z naših nemških srednjih šol nam kaže pa ravno nasprotno. Število slovenskih otrok na tržaških nemških srednjih šolah od leta do leta narašča!

Na c. kr. državni gimnaziji v Trstu je vstopilo v šolskem letu 1902/03 v prvo šolo 31 slovenskih otrok, vseh Slovencev je bilo pa v tem letu na tem zavodu 139; v šolskem letu 1903/04 je vstopilo 38 slovenskih otrok, vseh Slovencev je bilo 141; v šolskem letu 1904/05 je vstopilo 40 Slovencev, vseh je bilo 132; v šolskem letu 1905/06 jih je vstopilo 34, vseh je bilo 142; v šolskem letu 1906/07 jih je vstopilo 32, vseh je bilo 136; v šolskem letu 1907/08 jih je vstopilo 36, vseh je bilo 138; v šolskem letu 1908/09 jih je vstopilo 42, vseh je bilo 148; v šolskem letu 1909-1910 jih je vstopilo 54, vseh je bilo 177; v šolskem letu 1910/11 jih je vstopilo 61, vseh je bilo 199; v šolskem letu 1911/12 jih je vstopilo 79, vseh je bilo 230.

Letos je učencev, ki obiskujejo na zavodu slovenščino, 245.

Iz te statistike jasno razvidimo, da na gimnaziji število slovenskih otrok konstantno raste ter da je očitek glede primanjkljaja materiala popolnoma neutemeljen in krivičen.

Sistem na državnih nemških šolah.

Nemci smatrajo šolo v prvi vrsti za politikum.

Gotovo je, da nemški učni jezik dela slovenskemu dijaku mnogo preglavic in težko in je to vzrok neuspehom, ki se deloma kažejo, zakaj talentiranost so slovenskim dijakom vedno lojalno pripoznali.

Tako nam notranje zatiranje poizgubi mnogo slovenskih otrok, ki bi na slovenski srednji šoli gotovo odlično zdelovali. Zaradi pritiska često zataje otroci svojo narodnost in samo letos bi lahko našli do 21 takih slučajev.

Pa so še drugi pedagoški nestvori tu!

Učenec je namreč sam volil, če hodi v prvem letu k slovenščini ali ne. Če se je prijavil, je moral potem tudi obiskovati

do konca leta predmet. In če je padel, je moral repetirati, ni bil pa obvezen, da je hodil še k slovenščini naslednje leto.

Ta unikum na pedagoškem polju je pripravil marsikaterega slovenskega dijaka, da se je vpisal rajši za Nemca!

Celo to se je zgodilo, da je učenec grozil učitelju, da izstopi od slovenščine, če mu ne da dobrega reda.

Žalostno sliko nam tudi kaže malo število slovenskih dijakov, ki dokončajo nemške srednje šole. Tako je bilo v

šol. letu	1902/3	v I. letu	31,	v VIII. letu	9 Slovencev
1903/4	38	10			
1904/5	40	5			
1905/6	34	5			
1906/7	32	10			
1907/8	36	4			
1908/9	42	9			
1909/10	54	4			
1910/11	61	12			
1911/12	79	9			

Nehote se moramo vprašati po vzroku malega števila slovenskih dijakov, ki dovrše srednje šole.

Vzrok pa ni tako težko dobiti. Do pete šole ima dijak vedno borbo z učnim jezikom. In ker mora od delovati zaradi težkoč takorekoč s podvojenimi močmi, so do pete šole njegove moči mnogo bolj absorbirane od njegovih sošolcev.

Slovenski dijak prične pešati, njegove moči so že precej izčrpane.

To vse je pedagoško utemeljeno, zakaj na materinski pouk elementarne šole, sodi pouk v materinščini tudi v srednji šoli, ker sicer je vse protinaravno.

Nič boljše ni z realkami!

Statistika realke in vpogled v pouk, nam kaže iste hibe.

V šolskem letu	
1902/3	je bilo v I. r. 26, v VII. r. le 1, vseh 77 Slov.
1903/4	13, „ 3, „ 62 „
1904/5	12, „ 2, „ 61 „
1905/6	18, „ 2, „ 62 „
1906/7	22, „ 2, „ 71 „
1907/8	13, „ 2, „ 76 „
1908/9	25, „ 8, „ 85 „
1909/10	21, „ 3, „ 91 „
1910/11	25, „ 4, „ 90 „
1911/12	21, „ 5, „ 93 „

Razmere in hibe so tu iste, kakor na gimnaziji.

Pripravnice, pedagoški nestvori!

Da tem laglje vlada zadržuje realizacijo slovenskih srednjih šol, je ustvarila

poseben pedagoški nestvor šolstva: naše c. kr. pripravnice!

Pripravnica v ulici Sv. Frančiška in na Proseku imajo nalogo v dveh letih naučiti slovenskega dijaka nemščine, da bi mogli potem prisostvovati pouku na srednji šoli s tujim — nemškim — učnim jezikom.

To je plen na slovensko deco! Najprej se openi slovenskega dijaka za celi dve šolski leti — ker niso prej preskrbeli za pouk v nemščini — potem ga pa še openijo nadaljnega pouka v materinščini. A še večje zlo napravijo s tem, ker zamore slovensko dijaštvo v srednji šoli, kakor smo že preje dokazali.

Slovenski dijak je tudi še potem izpostavljen, posebno na realki, pritisku nemškega učnega jezika, ker nečejo uvaževati položaja slovenskega dijaka in nečejo odjenjati od principa, da bi slovenskega dijaka, prej poučevanega v materinščini, že v prvih letih naravnost ne tirinizirali z nemščino.

Temu je kriv nezdrav šolski zistem!

Pripravnice so pa absolutno nesprejemljivi pedagoški nestvori, ki se naj v njih v dveh letih priučijo slovenski dijak nemščine (medklic: Nürenberger Trichter!) neglede na to, da v teh dveh letih pride lahko precej iz tira v materinščini.

In najtežja obsodba tega šolskega sistema je že prej dokazano dejstvo, da se marsikaterokrat slovenski učenci, tudi če so nadarjeni, nekako izčrpajo v boju s težavami neprimerne učnega jezika, tako da često opešavajo v V. ali VI. razredu, in jih le zaradi tega tako malo dokonča srednje šole.

S pedagoškega in narodno gospodarskega stališča je pa potreba pripravnice odpraviti!

Zahtevamo realno gimnazijo!

Statistika realke in gimnazije nam kaže, da bi bil najprimernejši tip za nas realna gimnazija.

Malo število slovenskih dijakov na realki nam sicer kaže, da ni pravega umevanja med našim ljudstvom za realni študij, a ravno s tipom slovenske realne gimnazije bi odpadla tudi ta hiba.

Mnogo Slovencev na realki hodi sedaj k italijanščini, odkar velja sloven-

ščina kot obligaten predmet, in tako bi število slovenskih otrok za realno gimnazijo še znatno naraslo, kakor hitro odpade ono zlo nemškega učnega jezika.

Iz Trsta bi bilo računati po sedanjih statistikah okroglo na 350 slovenskih dijakov za realno gimnazijo s slovenskim učnim jezikom, Gotovo pa je, da bi število znatno naraslo iz Trsta samega, kakor hitro odpade zlo nemškega učnega jezika; mnogo bi pa prihajalo v Trst tudi izven-tržaških dijakov na realno gimnazijo, ako dobe Slovenci srednje šole v svojem jeziku.

Iz naše okolice bi se vsulo še ono veliko število učencev, ki ob sedanjih razmerah (na Primorskem!) zaradi nepoznavanja nemškega učnega jezika sploh ne morejo v državne srednje šole.

Pravico imamo Slovenci, da zahtevamo ravno sedaj srednjih šol!

Sedaj, ko se Italijanom pripravlja izpolnitev zadnje zahteve na šolskem polju, ko se za Nemce, kakor doslej, trosijo milijoni, in ko se je pri uradnem ljudskem štetju izkazalo, da je Trst največje slovensko mesto, ne smemo molčati, moramo marveč glasno in odločno uveljavljati svoje zahteve, ki so upravičene z narodnega stališča, v interesu same države in naravnost tudi po istem naziranju, ki brani mučiti nemo žival, toliko bolj pa nežno šolsko mladino.

Bojazen o hiperprodukciji inteligentnega proletariata.

Pomislek, da bi slovenske srednje šole dale preveč inteligentnega proletariata, ni na mestu: iz realne gimnazije vodi pot ne samo na vseučilišče, nego tudi na tehniko in sploh v praktične poklice, v katerih je doslej še veliko premalo Slovencev. Oni, ki ne bi mogli nadaljevati v srednjih, bi še dobili mesta v trgovskih in obrtnih šolah. In tudi če se imajo izseliti čez morje, je za njih in za narod bolje, ker gredo v novo domovino kot strokovno izobraženi in za boljše službe usposobljeni delavci, namesto le kot težaki.

Tožba, da naši starši ne znajo ceniti realk, bi tudi tu odpadla.

Starši pač ne morejo naprej vedeti, za kaj je njih otrok bolj sposoben. Sedaj, če so ga dali v realko ali gimnazijo, je bila njih usoda in pot določena. V realni gimnaziji se pa dijak šele v višjih razredih odloči za isto stroko, za katero je tekom let pokazal več sposobnosti in nagnjenja.

Resolucija.

K sklepu referata je ravnatelj Ivan Vrščaj predlagal sledečo resolucijo, ki je bila soglasno sprejeta:

Učiteljsko društvo za Trst in okolico zbrano na svojem jesenskem sestanku dne 21. novembra 1912, opozarja politiško vodstvo Slovencev v Trstu, da je slovensko šolsko vprašanje še zmeraj nereseno in da se od zahtev, izraženih na velikem zborovanju v »Nar. domu« dne 2. julija 1911, ni izpolnila niti ena točka. V smislu današnjih razprav in nasvetov pa opozarja:

1. Da naj obrne imenovano vodstvo svojo pozornost dejstvu, da se ravnokar vrše priprave, da se uredniči prva točka citiranega šolskega programa, namreč tičoč se obveznosti slovenskega jezika na državnih ljudskih šolah v Trstu.

2. Z ozirom na posebne okoliščine se zdi zbranemu učiteljstvu, da bi bil baš sedaj čas, da se vodstvo Slovencev v

LISTEK.

† Fani Grumova.

Odločeni so roži kratki dnovi;
kar pride nanjo pomladanska
slana,
al' v cvetju jo zapadejo sne-
govi.

Fani Grumova — umrla! To je prišlo tako nenadoma, da mi je za nekaj hipov zastalo srce, ko sem čitala te kratke, a grozne besede.

Solze žalosti so orosile moja lica, in spominj nekdanjih lepih dni so se porodili v duši...

Ni še dolgo temu — komaj 3 leta — ko smo pohajale skupno 4. letnik na ljubljanskem učiteljskem. Vse smo te ljubile, ti dobra Fani! Nisi poznala sovraštva in zavisti. Bila si vsem svojim kolegijam dobra in ljubezniya prijateljica. Kako rada si vsaki pomagala! Koliko uslug si

storila meni! Iskrena ti hvala, ljuba Fani!

In ko smo se napotile vsaka na svojo življenjsko pot, kako presrečno in prijateljsko je bilo slovo.

Polna lepih idealov in mladostne navdušenosti si namerila korak v življenje. Lepo in vabljivo je ležalo pred teboj. Pa kako kmalu si uvidela, da

»... cvetje, na stezo nastlano,
le trnje zakriva, da zvone ti rano.«

Spoznala si, da je življenje delaven dan, poln znoja in boja. Spoznala si, kako vzvišen in lep je učiteljski poklic, pa tudi, da je ravno učiteljski stan najtežavnejši, najbednejši in najbolj teptan stan.

Pa to zadnje te ni plašilo. Posvetila si vse svoje moči poklicu in bila vestna in dobra učiteljica. Ostala si zvesta našim nekdanjim idealom in nazorom in zato hvala ti!

Naporna je bila tvoja pot. Držala je med trnjem in kamenjem po strmini. Neustrašeno si korakala navzgor, počasi sicer, a tem gotoveje. In tam na vrhu te je čakalo plačilo. Krvave so bile tvoje

noge, trudno in upehano telo, bolestna duša. Pa nisi omagovala. Le naprej, naprej po začrtani poti! In že si se bližala vrhu. Že si iztezala roke po toliko zasluženem plačilu — pa hipoma se ti je stemnilo pred očmi, in pred teboj je zazijal grozeč, poguben prepad...

In zdaj te ni več! Zakaj si odšla v cvetu mladosti?! Zakaj si zapustila nas, ki smo te tako ljubili?! Na tvojem grobu plakamo, tvoje sošolke, žaluje po tebi vsakdo, ki te je poznal.

Za tabo pa toči solze tudi mladina, ki si ji bila ljubeča in skrbna učiteljica. Odšla si, ko si komaj začela živeti.

Črna zemlja je zagrnila tvoje truplo, a ni požrla idealov, za katere si se borila, za katere si ževala svoje mlado življenje.

Na tvojem grobu ti prisegamo tvoje nekdanje tovarišice, da hočemo zvesto čuvati tvoje in svoje ideale in nazore in trdno stati na braniku v vseh bojih in viharjih življenja!

Sladko počivaj, ljubljena Fani!

I. Č.

Trstu z vso energijo zavzame za to, da se nemudoma realizira tretja točka omejenega šolskega programa, da se namreč čimprej ustanovi realna gimnazija s slovenskim učnim jezikom v Trstu ali da se osnujejo vsaj na obstoječi drž. gimnaziji take paralelke s slovenskim učnim jezikom.

Zaradi pomanjkanja časa (pozne ure) se je predavanje tov. Marice Gregoričeve o potovanju po Skandinaviji preložilo na poznejši čas.

Gospod nadzornik Neckermann naznanja, da je prošnji učiteljsva ustregel in podaljšal rok za referate okr. učit. konference do 10. decembra t. l.

Tov. Grbec govori o razliki in krivici, ki se godi učiteljsvu pri podeljevanju petletnic. Izreče se za enakopravnost defin. učiteljsva, provizoričnega in učiteljc. Izreče se za veljavo petletnic, računanih po drugem izpitu. Opozarja, da je italijansko učiteljsvo že storilo korake v tem smislu.

Unela se je večja debata. Dr. Wilfan pojasnjuje stališče iz šolskega odseka v mestnem svetu.

Predsednik tov. Ferluga pozove tov. Grbca, da izroči društvu pismo svojo zahtevo, ki jo bo odbor uvaževal.

»Grazer Tagblatt« in naše zborovanje.

»Grazer Tagblatt« ki sliši telefonska ušesa nemških učiteljev, se je zаетaval v naše zborovanje in hoče svoje denunciantске pušice izpuščati na posamezne osebe.

Za svoj napad je prejel v »Eдинosti« (št. 328) prav primeren odgovor in ker se nam zdi potrebno, da ga dodamo svoji razpravi in statistikam, ga objavljamo. Glasi se:

»Graški petelinček je šele zadnji četrtke prinesel odgovor v »svojih štimcah« na članek, ki ga je »Eдинost« priobčila v nedeljo, dne 10. t. m. Ali je gospodi tako sapo zaprlo, da so rabili nad deset dni za odgovor? — Ne bomo se prerekali s to gospodo, ampak damo jim samo nekaj popra. Glede znanja nemščine naj gospoda kar molče. Oni redki naši učitelji, ki so kedaj delovali na trž. mestnih nemških šolah, znajo vsaj toliko nemščine, kakor gospodje s severa; o tem dobe gospodje neovržne dokaze v zapisnikih teh šol, kjer so črno na belem zabeleženi — pogreški nemških učiteljev. Na to stran kar tiho! — Da pa se Slovenci sploh Nemcev ne bojimo, je dokaz to, da so na tržaški gimnaziji dobivali za izborno znanje nemščine »Schillerpreise« — Slovenci! Da pa se nemški učitelji nimajo pravice upirati uvedanju obveznosti deželnih jezikov, je jasno, ako pogledamo v »Jahresberichte« teh zavodov. Tu najdemo, da je bilo v posameznih prvih razredih teh šol leta:

1897/8	med 57 učenci	2	Nemca	in 55	Lahov	in Slov.
1897/8	" 44	" 3	" 41	" "	" "	" "
1894/5	" 70	" 5	" 65	" "	" "	" "
1897/8	" 68	" 5	" 63	" "	" "	" "
1906/7	" 30	" 3	" 27	" "	" "	" "
1903/4	" 70	" 8	" 62	" "	" "	" "
1897/8	" 58	" 7	" 51	" "	" "	" "
1909/10	" 31	" 4	" 27	" "	" "	" "
1905/6	" 54	" 7	" 47	" "	" "	" "
1892/3	" 52	" 8	" 44	" "	" "	" "
1909/10	" 39	" 9	" 30	" "	" "	" "

Razmerje med nemškimi in nenemškimi učenci je torej bilo odstotkih v teh letih: 3.9:96.1, 6.9:93.1, 7.2:92.8, 7.4:92.6, 10.0:90.0, 11.5:88.5, 12.1:87.9, 12.9:87.1, 13.0:87.0, 15.4:84.6, 23.1:76.9.

In v vseh teh razredih ni znal učitelj niti laški niti slovenski! Če je to nemška šola, potem seveda moramo molčati. A za pametne ljudi je to le ponemčujoča šola z glavnim namenom, da se v Trstu ustanovi močna naselbina nemških učiteljev.

Gospodom učiteljem na teh šolah pa povemo, da jim tudi apel na javnost ne bo pomagal, in kakor hitro se naše šolstvo izpopolni (kar se mora prav kmalu zgoditi), potem bodo gospodje lahko tri četrt svojih razredov zaprli.

Vladnim krogom pa stavimo to - le vprašanje: kako more država, ki ima doma take — originalne šolske razmere, kakor jih kažejo gornja števila, kako se more taka država toliko vžhičevati za kulturo Albancev?

Trst! Hic Rhodus, hic salta! Ali pa morda vse napanjanje za Albanec pomeni le ustanovitev nemških šol v Albaniji? Solun in Carigrad s svojimi filijalkami naše Vje Fontane dajo to sklepali.

Štimcam in njihovemu dopisniku pa: položite pero proč, drugače bomo prihodnjič streljali ostreje. — Nas ni strah, a vas?»

Misli učitelja trpina ob splavljenju dreadnoughta.

Ljubljana, 30. novembra 1912.

Danes spuste v Trstu v morje novega velikana naše mornarice. Ta kolos, oklopnica »Prinz Eugen«, tretji avstrijski dreadnot (drednought) je iz-

med serije štirih dreadnoughtov zakona iz leta 1911. v reorganizaciji naše vojne mornarice.

Prvi orjak »Viribus Unitis« pluje že po Adriji. »Tegethof« pojde kmalu za njim, tretji zdrči danes v valovje, četrti je v delu na Reki.

Pred temi oklopnicami zgrajene najnovejše oklopnice so bile dolge po 131 m, izpodrivale so po 14.600 ton, stroji so imeli po 20.000 HP (konjskih sil). Oborožene so bile vsaka s 4 topovi 30.5 cm, z 8 po 24 cm z 20 po 10 cm in s 6 po 7 cm kalibra, zraven 3 cevi po 45 cm za torpede, 2 strojni puški.

Drednoti pa so dolgi po 160 m, imajo po 22.000 ton, po 25.000 HP, oboroženi so z 12 topovi 30.5 cm, s po 12—15 cm, 18 7 cm, 4 — 4.7 cm, po 2 strojni puški in po 4 cevi za spuščanje torpedov 53 cm kalibra. Posadke bo na vsakem po 1000 mož. Mogočno odmeva grom topov od skalnatih obal, navdušeni vzkliki polnijo ozračje, ponosno se ziblje velikani na modrih valovih Adrije —

Ali kot učitelju mi je tesno pri srcu. 242.000.000 K stanejo te štiri strašne morske pošasti.

Vem, da so državi potrebne, a vendar čutim ironijo usode. Učitelj, vzgojivalec šolske dece, stradaj — a zakaj?

Denarja ni, pravi vlada! Deputacije najsramotojše plačanega stanu sprejemajo ministri sicer prijazno, a ob obupnem klicu stradajoče Raje se ironično posmehujejo, češ, denarja ni, potrpite! V današnjih resnih časih, ko je priklopela zavist posameznih vevlasti do viška, je močna armada, mogočno brodogoj imperativ samohranitve, toda zapomnijo naj si tudi vladajoči krogi enkrat, kar poudarjajo posebno nemški vojaški krogi: Vkljub tehniški popolnosti modernega orožja odločuje tudi danes še osebna hrabrost, navdušenje za ideale, čilost.

Jasen dokaz so nam bitke na Balkanu. Le hraber, žilav, ljubezni do domovine prepojen narod daruje vse najdražje. Da to doseže, mora pa država skrbeti za svoje državljane, mora skrbeti za njih blaginjo. Kaj pa pri nas?

Kmetijstvo propada, obrt se ne more razviti, trgovina se ne more povspeti do pripadajoče ji višine. Za kulturne namene ni denarja. Vse požre edinole vojna uprava. Tudi Francija, Anglija in Nemčija izdado ogromne vsote za oboroževanje, toda paralelno s tem skrbje za procvit in napredek vseh državo sestavljajočih stanov. Pri nas se pa nihče ne gane. Če pa kdo strada v Avstriji, je to gotovo učitelj. Če to ni škandal za XX. stoletje, potem pa ni več nič škandaloznega! Tako daleč smo prijadrali, da se lahko ponosno imenujemo: Duševni proletarci — **berači!**

Volitev zastopnikov učiteljsva v c. kr. mestnem šolskem svetu v Ljubljani.

Veliko veselje je bilo zavladalo dne 7. januarja 1909 v S. L. S., posebno med ljubljanskimi učitelji slomškarji, ko je bil vsled prevelike zaupnosti in brezbriznosti naprednega učiteljsva izvoljen klerikalec Simon v c. kr. mestni šolski svet. Hitrih korakov je nesel veselo novico uskok Cepuder v kavarno Union, kjer je čakal izida volitve »generalni štab« klerikalne stranke. Dr. Lampe je čestital Simonu kot prvemu zmagovalcu v beli Ljubljani. Prvi poskus se jim je bil posrečil le deloma, vendar so bili zadovoljni z uspehom. Trdno so se pa nadejali, da prodor pri prvi prihodnji volitvi z obema kandidatoma in iztisnejo zavselej napredno učiteljsvo iz te važne korporacije. Prilika, da pokažejo svojo moč, se jim je nudila prej, nego so pričakovali sami. Sankcioniran je bil nadzorstveni zakon za Kranjsko in izvršiti so se morale volitve zastopnikov po novih zakonskih določilih. Volitve so bile razpisane na dan 28. novembra letos. Takoj je stopil v akcijo ves klerikalni aparat in deloval s silnim pritiskom na učiteljsvo. Od deželnega odbornika dr. Zajca in nadšlomškarja Jakliča pa noter do dolgočasnega Matije Janežica in domišljavega Smrdelja v zvezi z nadzornikom Maierjem so delali s polnim parom za klerikalne kandidate. Vdarjali so na vse mogoče strune, na milo doneče, grozeče, vničujoče. Na II. mestni šoli v pisarni poštenjaka Jegliča so se vršili agitacijski sestanki in dajala navodila na vse strani. Državni in deželni poslanec ter član deželnega šolskega sveta nadšlomškar Jaklič je pisaril nekaterim ljubljanskim učiteljem in milo prosil za njihove glasove; apeliral na staro prijateljstvo in dosedanje naklonjenost stranke, pa tudi namigaval, češ, naša stranka je vsemogoča v deželi. Česar niso mogli doseči s prošnjo, so skušali doseči z grožnjami. Dvema učiteljicama, ki sta zaradi boleznj na dopustu, so grozili, da ju vpokoji deželni šolski svet, če

si bodeta upali na volišče in voliti napredne kandidate. Drugim so pretili, da jim bode deželni odbor sistiral draginjske doklade, če ne volijo klerikalno. Za vsemi agitatorji in priganjači je stal z bičem v roki kuriozni dr. Zajec liki nekdanjim valpetom ter grozil, da jim deželni odbor ne bo dal nobene podpore več, če ne zmagajo.

Na volišče so spravili prav vse svoje somišljenike. Prišel je nadzornik Gabršek, ki nima na sestavi mestnega šolskega sveta prav nobenega interesa; privedli so Karla Javorška, učitelja na slovenski trgovski šoli; pripeljali iz bolnice vsega obvezanega Alojzija Gorjupa; celo Nepomuk je imel toliko predrzno čelo, da je prišel med svoje poštene tovariše!

Glavna opora slomškarjem je bil nadzornik Maier. Tri učiteljice, ki jih je deželni šolski svet par dni pred volitvami imenoval stalnim, pa še nobena ni imela na dan volitve dekreta in odpustnega dekreta v rokah — ena službuje celo izven Ljubljane — je komandiral k volitvi in jim dovolil oddati glasove navzlic protestu naprednega učiteljsva. Prisostvovali smo že mnogim uradnim in društvenim zborovanjem, ali da bi bil predsednik tako oblastno, samovoljno in pristransko postopal, še nismo doživeli. Če se je le oglašil napredni član konference, nahnulil ga je in osorno zavrnil, naj se vede dostojno in ne vtika v poslovanje njegovega področja. Na vsak način je hotel izvojevati zmago klerikalnim kandidatom! Da bi dosegel to sigurnejše, se je hotel poslužiti celo nepravilnosti. Ko so oddali vsi volilci glasovnice, je izjavil, da je glasovanje zaključeno. Katehet Janez Smrekar bi se bil rad odtegnil volitvi, ker mu menda ni bil vseh kandidat Jeglič. Njegovo odsotnost opazi marljiv priganjač Jože Cepuder, hiti ponj in ga privede **sredi skrutinija** v dvorano. Komaj zagleda nadzornik Smrekarja, ga pozove, naj odda svoj glas!! Vihar ogorčenja nastane v dvorani nad takim samovoljnim in nedopustnim postopanjem! Vse napredno učiteljsvo protestira in čuje se glas: »Frocljati se ne pustimo!« Katehet Smrekar je bil bolj pameten in izjavil, da ne reflektira na glasovanje.

Kdor pomisli, kakšen aparat in s kakšnimi sredstvi je delal zoper napredne kandidate, naj se ne čudi, da so dobili naši kandidati samo 1—3 glasove večine, temveč naj se čudi, da smo sploh zmagali v takih razmerah. Zato čast in slava naprednemu ljubljanskemu učiteljsvu! Vsaka in vsak je stal nepremagljiv in stanovit kot skala na svojem mestu!

S kukavico pa, ki smo jo gojili v svoji sredi, bomo že obračunali ob svojem času.

Interpelacija

poslanca dr. Ravniharja in tov. na eksclenco gospoda pravosodnega ministra glede zaplembe prakse, ki jo izvršuje državno pravdnništvo v Ljubljani, vložena dne 26. novembra 1912 v državnem zboru:

V Ljubljani izhajajočega tednika »Učiteljski Tovariš« št. 43 z dne 25. vinotoka 1912 je zaplemilo državno pravdnništvo zaradi tega članka:

Kako je lep vojaški stan!

Močno me je veselilo, da ste s svojim dopisom lani ob tem času razkrili javnosti, kaj počenjajo z učitelji oni z našitki na ovratniku. Ker ste želeli, da bi javnost tudi o nas nekaj zvedela, zato sem se odločil napisati nekaj vrstic.

Ko smo prvo noč po odhodu svojih kolegov legli na slammice, so se nas lotili polkrilci (stenice) in dvokrilci (komarji) v takem številu, da nismo mogli vzdržati. Nato smo vzeli svoje stare namočene plašče, pa hajd spat na dvorišče pod drevesa. Tu nismo mogli zatisniti oči, ker je burja grozno razsajala. Šele po dveh zjutraj nas je omamil zaspanec, a ko smo se zbudili, smo bili bolj izdelani kakor poprej. Vse nas je bolelo, bili smo taki kakor bi vstali iz grobov. Drugi dan so nam na pritožbo odkazali sobo, v kateri so spali prejšnji kolegi. Kakor so pričale njih rjuhe (rabili smo rjuhe, na katerih so spali oni), so imeli kolegi vaje tudi ponoči. Rjuhe so bile namreč vse omadežane s krvjo ubitih stenic in komarjev. Nekega dne smo zahtevali čiste in sveže rjuhe. A bilo je vse le bob ob steno. Do konca svojega službovanja smo spali na onih rjuhah. Konjem preskrbi vojna uprava čisto in sveže ležišče, nam ljudem ga pa odreka. — Da, saj res: vojak stane le 16 v na dan! Oj, kje si vojaška higijena!?

Ko smo nekega dne eksercirali pride k nam major, ki nas je začel izpraševati o vojaških rečeh. Javnost pa naj zve, kakšne moralne besede je ta blagi mož pri tem rabil. Po izpraševanju reče enemu: »Sie waren noch im B..... ihres

* Z ozirom na dostojnost naznačujemo »lepe besede« s pikami. Uredn.

Vaters, als das schon aufgeschoben wurde«. Drugemu: »Warum stehen sie so stramm, wie ein K...« Tretjemu: »Sie, ich lasse mich von der Strelap S....., wenn ich nicht besser machte als Sie.« H koncu pa izusti mož pohvalno besedo, rekoč: »Ihr seid aber wirklich Esel, will ich sagen mil, Esel.« Taki so vojaški učitelji! A zaradi tega se vojna uprava še zmeni ne. Tu ni treba nrayno-verske vzgoje. To velja le za ljudskošolskega učitelja. Le tega lahko spravijo pod disciplinarno preiskavo.

Potem, ko nas je tako lepo tituliral, nam nalaga toplo na srce skrb, da bomo vzgojevali mladino v vojaškem duhu in da jo bomo navduševali za vojaški stan. No, če so že z nami tako sirovo in nečloveško postopali, kako pa šele postopajo z navadnimi ljudmi! Da, gospod major, lahko ste prepričani, da so ob takim postopanju in ravnanju z nami padle vaše besede prav na rodovitna tla.

Pozabiti ne smem našega poročnika. Mož je res plemenitega imena, a drugega ne. Ker nismo hoteli tako plesati, kakor je on godel — mož je mislil, da ima pred sabo navadne rekrute — zato smo bili večkrat obdarjeni z zaporom. Nekoč se je poročnik pred nami takole izrazil: »Es ist meine größte Freude, wenn ich mich an einem Lehrer rächen kann.« Ne dolgo potem je izdal naš inštruktor na mostvo sledeči ukaz: »Kdorkoli dobi kakega učitelja na poti v kantino, ta naj ga takoj aretira in pelje na moj akaz v zapor!« Ko pride tak vojak od vojakov, se seveda povsod pohvali, kakšno oblast je imel nad učitelji. Bodi pa nebu zahvaljeno, da smo se nekateri kmalu rešili vojaške suknje. Ko se je jel bližati 1. september, smo goriški in tolminski kolegi sporočili okrajnemu šolskemu svetu, naj nas odpokliče od vojakov — morali bi namreč služiti do 7. sept. Goriški okrajni šolski svet se je zavzel za svoje učitelje in so bili izpuščeni, tolminski pa ni napravil prav nobenega potrebnega koraka. Bila sta pa tudi tolminska kolega izpuščena, ker sta si izposlovala dopust od »kadra«. Kakor hitro smo zlezli v civilno obleko, smo čutili, da dihamo šele pravi zrak. V vojaški suknji so ostali še nekateri kolegi. Kako se je tem godilo, ne vem, dobro pa gotovo ne. Upam pa, da se kdo izmed njih oglasi. Učitelj-rezervist.

Članek opisuje doživljanje učitelja-rezervista za dobo njegove vojaške službe. Članek ne vsebuje nič drugega kakor zgolj dejstva, ki jih je prav lahko mogoče preiskati glede na njih resničnost. S pogojem pa, da so opisana dejstva resnična, zaslužijo, da je predamo javnosti. Nasprotno bi bila velika hiba, ako bi se hotelo potlačiti taka dejstva, kakor so opisana v zaplenjenem članku. Prav dostojanstvo in ugled javnih oblasti zahtevata, da se take razmere razkrijejo in potem izkušajo ozdraviti. Največ iz tega razloga se nam vidi postopanje ljubljanskega državnega pravdnništva povsem neumevno.

Zategadelj si podpisani dovolijo vljudno vprašati:

Je-li Vaša eksclenca pripravljena ukreniti, da se enake zaplembe časopisja vbodoče več ne ponove?

(Podpisi.)

Iz naše organizacije.

Št. j. rsk.

Učiteljsko društvo za celjski okraj je zborovalo 19. listopada v Celju ob dokaj lepi udeležbi. — Predsednik je poročal o zborovanju Zaveze in koncertu, prirejenem ob tej priliki. Poleg lepega moralnega dobička ima še društvo denarni priboljšek 200 K, ki ostanejo v društveni blagajnici in bodo na razpolago zlasti pevskim prireditvam.

Po vprašalni skrinjici so došla štiri vprašanja. Prvo zadevo »Ročni zapisnik«. Prijatelj svetuje, da bi izhajal šematizem vsako drugo ali tretje leto, a naj bi bil natančnejši in popolnejši. — Drugo vprašanje — na Štajerskem ravnokar aktualno — zadeva službeno nameščenje po dež. šol. svetu brez vednosti okrajnih šolskih svetov. Na podlagi deželnega zakona z dne 25. febr. 1888 se ex offo nameščenje lahko izvrši le tedaj, če predlaga to okr. šolski svet. — Tretji pošiljatelj vprašuje, kdaj izide Lavterjeva računica za višjo stopnjo. Velikega pomena je četrto vprašanje. Zadeva nadprodukcijo ženskega učiteljskega naraščaja, zaradi česar je mnogo učiteljic brez službe, a se še vseeno sprejemajo kandidatkinje v istem številu kot doslej. Deželne učiteljske zveze naj doženejo število učiteljic brez službe. Na podlagi stat. materiala naj se store nadaljni koraki, za odpravo tega zla.

O telovadbi — tokrat o prostih vajah — je nadaljeval A. Sevnik.

Naslednje zborovanje je 6. prosinca 1913.

Šolske potreščine Marija Tičar

vseh vrst priporočaj cenj. učiteljstvu in sl. šolskim vodstvom

trgovina s papirjem in galanterijo
Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 26
(nasproti „Zlate kaplje“)

Zaloga Grubbauerjevih in Slatnarjevih zvezkov ter vseh priprav za obrtno-nadaljevalne šole.

Cene nizke!

Postrežba točna!

Učiteljsko društvo za svetolenarčki okraj je zborovalo dne 24. novembra 1912 pri Sv. Rupertu v Slov. Goricah. Bil je to slavnostni dan. Obhajal je tov. nadučitelj petdesetletnico svojega učiteljevanja. Tovariš predsednik Mavrič pozdravi navzoče ude, ki so se udeležili zborovanja v tako častnem številu — odsotni so bili štirje tovariši — kakor tudi cenjene goste gospo Škrjančevo in Pavlinovo in gospici tov. Čučkovo in Lendovškovo. Zastopan je bil tudi gospod nadzornik. Tov. tajnik prečita zapisnik zadnjega zborovanja, v katerem se naj popravi — kakor tudi na tem mestu — da ni obljubil predavanja dr. Šumenjak, temveč g. dr. Šalamun, katerih imeni sta se zamenjali od strani tajnika. Tov. predsednik prečita zahvalo g. c. kr. okr. glavarja Weiße pl. Schleußenburga za brzojavno častitko in zahvalo tov. Rajšpa iz Ormoža povodom smrti njegovega očeta. S toplimi besedami se spominja predsednik umrlega častnega člana Rajšpa iz Sv. Jurija v Slovenskih Goricah. Čestita nato tovarišem Vogrinu, Škerjancu, Kristlu, Pavlinu in Zabukovšku k njih 30letnici učiteljevanja. — Povod temu zborovanju je bila petdesetletnica učiteljevanja tov. Ješovnika. Petdeset let biti učitelj, delovati za narod — ni malo. Od leta 1863. je učiteljeval pri Sv. Urbanu pri Ptujju. Dva učitelja sta poučevala v eni šolski sobi, stanovanje pa je bilo: na podstrežju zaboji, obit z deskami. Marsikaj zanimivega nam je povedal o tem prvem mestu tov. Ješovnik. Celih 45 let pa je bil kot učitelj v Sv. Rupertu, in sicer kot nadučitelj od leta 1873. Tukaj je podaril vse svoje moči mladini in milemu narodu. Bil je zmeraj zaveden Slovenec — mož na svojem mestu. Krasno sta označila njegovo delovanje gospica tov. Scheligova in tov. Krajnc, ki je tudi predlagal, naj se imenuje tovariša Ješovnika častnim članom Učiteljskega društva za svetolenarčki okraj, kar se je sprejelo enoglasno. Srčno se zahvali tov. Ješovnik za vse čestitke. — Tov. Ješovnik je povabil na to vse udeležence na slavnostni obed, ki so se ga tudi udeležili g. svetnik dr. Kronvogel z gospo in gosp. župniki Janžekovič, Pajtlar in Kocbek. Razni govori so tukaj označili tov. Ješovnika kot možanarodnjaka. Tudi družbe sv. Cirila in Metoda s ni pozabilo. Nabralo se je za obrambeni kamen 20.12 K. Proti noči smo se ločili od gostoljubne hiše jubilarntove. Kličemo še enkrat našemu jubilarntu tov. Ješovniku:

Bog čuvaj te še toliko let,
da srečen zreš slovenski svet,
da srečno, slavno in edino
premilno vidiš domovino!

Književnost in umetnost.

»Popotnik« objavlja v zadnji številki to-le vsebino: 1. K. k.: Ali je egoizem vzgojni princip. 2. Dr. Ivan Lah: J. J. Rousseau kot človek in pedagog (Konec). 3. Pav. Flerè: Delovna ali dejanstvena šola (Dalje.). 4. Fr. Milčinski: Stik ljudske šole z varstvenim sodiščem v brigi za zanemarjeno mladino (Konec). 5. Jan. Koprivnik: Sove in čuki. 6. Književno poročilo. Novosti. 7. Razgled: Časopisni vpogled. Pedagoški paberkij, Šolska higiena, Šolske in učiteljske vesti. Srednje in višješolski vestnik. Šolstvo na slovanškem jugu. Inostransko šolstvo.

Učiteljski konvikt.

Letnino za učiteljski konvikt so plačali: Fran Štefančič, Konrad Fink, Ana Fink, Poldi Gerbajs, Slavka Zupanec, in Ana Somrak, vsi iz Vel. Lašč. Živili!

Kranjske vesti.

—r— Paša Maier. V »Dnevu« čitamo: »Kak absolutist je ljubljanski okrajni šolski nadzornik A. Maier, to smo vedeli že zdavnaj; da pa je mogoče možu, ki se šteje med olikance, biti toliko pristranski, tega si pač nismo mislili. Pri včerajšnji volitvi učiteljskih zastopnikov v mestni šolski svet ljubljanski je pa mož kar norel, če se je oglašil eden izmed naprednih učiteljev k besedi. Krono pa si je postavil Maier s krivico, ko je pripustil k volitvi tri učiteljice, ki so bile te dni imenovane definitivnim, pa še niso nastopile službe in stopijo njih dekreti v veljavo šele s 1. decembrom 1912. Protesta proti tej krivici Maier ni pripustil z izjavo, da se ne

sme nihče vtikati v njegovo uradno poslovanje. Pa še večjo krivico je hotel storiti. Katehet Smrekar je prišel na volišče prepozno, ko je Maier že zaključil volitev in je bil že sredi skrutinija. Ne da bi se katehet Smrekar silil k volitvi, je ponudil Maier sam Smrekarju, da sme še oddati listek. Napredno učiteljstvo je proti temu kršenju volitve od strani predsednika hrupno protestiralo, a paša Maier je zavrnil ta protest z izjavo, da dovoli Smrekarju voliti in nima nihče izmed navzočih protestirati in vtikati se v njegovo poslovanje. To krivično postopanje pa je uvidel sam katehet Smrekar in ni hotel voliti. Menda je bilo pač lahko sram Maierja, ko je videl, da celo njegov pristaš-Slomškar prizna kršenje volitve od strani predsednika Maier-paše. Maier je hotel s tem nečuvanim postopanjem ubiti napredno učiteljstvo, pa mu ni uspelo in preverjeni smo, da bo prej konec Maierjevega paševanja, kakor pa naprednega učiteljstva.« — Kakor je videti, Maier ne da miru! Dobro! Sedaj nimamo več vzroka, da bi ga pardonirali!

C. kr. mestni šolski svet ljubljanski bo na podstavi novega zakona (§ 20) o šolskem nadzorstvu za vejvodino Kranjsko z dne 23. oktobra 1912 za bodočo šestletno dobo tako-le sestavljen: 1. Predsednik: župan dr. Ivan Tavčar, ali njegov namestnik v mestnem magistratu. — 2. Zastopnik cerkve. — 3. Veščaka - učitelja: Janez Levce in Juraj Režek; namestnika: Fran Črnagoj in Marija Mehlé. 4. Zastopniki mestne občine: Jakob Dimnik, Ivan Milohnoja, dr. Josip Pipenbacher in dr. Karel Triller; namestniki: Luka Jelenc, Anton Likozar, dr. Fran Novak in Rasto Pustoslavšek. — 5. Dva zastopnika dežele. — 6. Dva okrajna šolska nadzornika. »Če je kak izvoljen ali imenovan član zadržan (§ 28), da se ne more udeleževati posvetovanj okrajnega (mestnega) šolskega sveta, je vpoklicati njegovega namestnika! Treba je torej na volitve namestnikov pokladati veliko važnost. Narodnonapredna stranka bo imela v bodoče v mestnem šolskem svetu absolutno večino, katere pa zadnjih pet let ni imela. Epour se mouve!

Kranjska okrajna učiteljska društva prosimo, da plačajo letnino (3 K) Slovenskemu deželnemu učiteljskem društvu.

—r— Iz Krškega nam pišejo: V ponedeljek, dne 2. decembra t. l., je volilo učiteljstvo krškega okraja zastopnike v okrajni šolski svet na podlagi novega šol. zakona. Izmed 83 volilnih upravičencev se jih je udeležilo volitve 76. Veljavnih glasovnic je bilo 70. Izvoljena sta bila zastopnikoma dr. Tomo Romih, ravnatelj meščanske šole (67 glasov), Vinko Brce, nadučitelj (66 glasov) in namestnikoma Dragotin Humek, strokovni učitelj (64 glasov), Andrej Škulj, nadučitelj (61 glasov). — Volitve so bile sijajen zgled stanovske solidarnosti. Živelata taka solidarnost!

Štajerske vesti.

—š— Učiteljska zadruga v Celju je te dni razposlala vsemu učiteljstvu na Sp. Štajerskem naročilne liste. Z naročilnimi listi dobi brezplačno vsak učitelj in vsaka učiteljica lepo opremljen koledarček »Učiteljske zadruge v Celju«. Prosimo šolska vodstva, naj zanesljivo razdelijo vse med učiteljstvo. Ako kdo ni dobil naročilnih listov, koledarčkov itd., naj se zgleda pri šolskem vodstvu, oziroma reklamuje pri »Učiteljski zadrugi v Celju«. Izvenštajersko učiteljstvo, ki želi naročilnih listov, naj se zgleda za nje pri »Učiteljski zadrugi v Celju«.

—š— Iz Maribora poročajo: Uspoblenostnih izpitolv se je udeležilo na tukajšnjem moškem učiteljskem v novemborskem terminu 55 učiteljev in učiteljic; 54 jih je izpit tudi s srečnim izidom prebilo.

—š— V 22. številki »Pädag. Zeitschrift« najdemo poročilo o korakih, ki jih je storil Verband zavoljo učiteljev enoletnih prostovoljcev. Tozadeven predlog je sprejela naša Zveza že pri svojem delegacijskem zborovanju meseca junija ter ga odposlala Lehrerbundu, da stori potrebne korake. A glejte sedaj, ne Lehrerbund, ampak Verband zastopa zopet skupne zadeve štajerskega učiteljstva. Ali je predsedniku Verbanda, ki je ob enem predsednik Lehrerbunda, tako težko govoriti v imenu zadnjega, v katerem je združeno vse štajersko učiteljstvo? Po-

novno se je Zveza obrnila do Lehrerbunda, da edino on naj zastopa skupne koristi, a kakor videti, brezuspešno. Skrajno nekolegijalno moramo imenovati tako postopanje. Kakor smo slišali, bo Zveza tudi tokrat storila korake zoper tako preziranje.

Istrske vesti.

—i— Zopet kleveta proti našemu narodu! S Piranščine nam pišejo: Županstvo v Piranu je ovadilo brzojavnim potom okrajnemu glavarstvu v Kopru, da so naši kmetje s silo napadli italijansko šolo pri Sv. Luciji in da so tudi streljali. Zato prosijo rečno županstvo dovoljenja, da bi poljski čuvaji smeli nositi revolver. Na podlagi dobljenih povsem zanesljivih informacij moremo zagotoviti, da je bilo le nekaj medsebojnega prepira, da ni bilo nikakega nasilja, da se ni nikomur nič zalega zgodilo; strel pa je res padel, ali prišel je — iz stanovanja italijanskega učitelja! Kdo je streljal, še ni znano. Sami zagrešajo nezakonitost, potem pa izrabljajo take dogodke, da nesramno klevetejo naše ljudstvo. Boli jih in ne morejo preboleti, da se je tudi v njihovi Piranščini, ki so jo smatrali vso za nepremagljivo trdnjavo italijanstva, začelo naše ljudstvo zbuhati in si celo ustanovilo svojo šolo! Slovenska šola — in vrhutega še ogromno obiskana — pred vrati Piranskega mesta samega: tajnih peče in jih bo še dolgo peklo. V svoji jezi poizkušajo vse možno, da bi naše ljudstvo zavedli h kakim nepremišljenim dejanjem, da bi ga kompromitirali in da bi vrgli črno senco tudi na našo šolo. In gotovo je, da se bodo ti poizkusi nadaljevali. Politiško oblast opozarjamo še posebno na to, da ukrene potrebno, da se rokovanjem zaustavi ta zločinski posel. Sicer bomo to oblast smatrali odgovorno za vsak morebiten nevshečen dogodek. Ni v nas več tiste potrpežljivosti, da bi mirno držali svoje hrbe udarcem kamoraške svojati.

Vabilo na peti občni zbor »Slovenske Šolske Matice«

ki se vrši

v soboto, dne 28. decembra 1912, ob 3. uri popoldne v Mestnem domu v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Pozdrav predsednika.
2. Predavanje g. prof. dr. K. Ozvalda: »Pedagoško in psihološko izobraževanje bodočih učiteljev.«
3. Poročilo tajnikovo o društvenem delovanju.
4. Poročilo blagajnikovo o denarni upravi.
5. Pregled in odobrenje letnih računov o društvenem gospodarstvu.
6. Določitev nagrad za knjižna dela za bodočo upravno dobo.
7. Proračun za prihodnja tri leta.
8. Volitev: a) predsednika in osmih odbornikov; b) treh odborniških namestnikov; c) treh računskih presojevalcev.
9. Nasveti posameznih članov, ki so se vsaj tri tedne poprej naznanili odboru ter jih je ta odobril in postavil na dnevni red.

Zvečer istega dne bo učiteljski sešatek v prostoru, ki se določi pozneje. Po treh letih stopa odbor zopet pred društvene člane, da jim poda verno sliko o svojem delovanju v četrti triletni upravni dobi in da sprejme od njih navodila za bodočo dobo. Zato vabi odbor vse društvenike, da se v obilnem številu udeležijo občnega zbora.

V Ljubljani, dne 1. decembra 1912.

Odbor »Slovenske Šolske Matice«,
H. Schreiner, Dr. Ljud. Pivko,
predsednik, tajnik.

Splošni vestnik.

Okrajna učiteljska konferenca za Radovljiški okraj se vrši dne 21. decembra 1912 na Jesenicah.

Poverjenike Slovenske Šolske Matice ponovno prosimo, da v enem tednu pošljejo letnino in imenik članov. Na Kranj-

skem se še 5 poverjenikov ni odzvalo, na Štajerskem 7 in na Primorskem pa 4 poverjeniki. Letopis se že tiska ter bo izšel že koncem decembra; zato je stvar nujna. Prosimo!

Zopet eden. Pomasljenno glavo ima pri polnem koritu rad zoblje; zato je uskočil v Slomškarijo. Rad tudi dobro je in pije, pa ne za svoj denar. Po dobri pijači in jedači si tudi rad privoščiti medene nezakonske užitke. Kuharice in natakarice mu najbolje ugajajo. Prišel je v konflikt že parkrat zaradi »Milchkreuzer-ja«. Pa ne samo to. Tudi denar si rad izposojuje pri svojih žrtvah, ki ga pa nima veselja vračati. Ena teh žrtve ga toži te dni za 480 kron, ki mu jih je v gotovini posodila. Slaba mu prede. Njegov up gre dol, ne gor. Taki so!

Viničarski tečaj priredi kmetijska šola na Grmu za mladeniče iz vinorodnih krajev, ki se hočejo praktično izvežbati v vseh potrebnih vinogradniških in trtničnih delih. Tečaj bo trajal od 15. februarja do 31. oktobra 1913. Sprejme se 8 učencev v starosti od 16 let naprej. Viničarski učenci dobijo brezplačno hrano in stanovanje, v denarju pa po 10 K na mesec. Prošnje, katerim je priložiti izpustnico ljudske šole in krstni list ali domovnico, je vložiti pri ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu (pošta Kandija na Kranjskem) do 5. januarja 1913.

Sadjarški tečaj priredi kmetijska šola na Grmu za mladeniče, ki se hočejo praktično izvežbati v obrezovanju in oskrbovanju drevja, v cepljenju in gojitvi drevja v drevesnici. Tečaj bo trajal od 1. februarja do 15. maja 1913. Sprejme se pet vajencev v starosti od 16 let naprej. Sadjarški vajenci dobijo brezplačno hrano in stanovanje, v denarju pa po 10 K na mesec. Prošnje, katerim je priložiti izpustnico ljudske šole in krstni list ali domovnico, je vložiti pri ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu (pošta Kandija na Kranjskem) do 5. januarja leta 1913.

Elektrika kot živilo. Na kongresu za napredovanje znanosti v Nimesu je izjavil profesor Bergonier iz Bordeauxa, da je mogoče z močnim električnim tokom stalno nadomeščati človeško hrano in pijačo, zlasti ona živila, ki dajejo človeškemu telesu potrebno toploto. Profesor Bergonier je zatrdil, da je s to metodo dosegel mnogo lepih uspehov pri ljudeh, katerih želodec ni mogel dobavljati telesu potrebne hrane. Pri ljudeh, ki so bili zaradi prenapornega dela oslabiljeni, je s pomočjo električnega toka odstranil živčno napetost, vrnil sposobnost za delo, in bleديو v obrazu je kmalu pregnala zdrava barva.

Razgled po šolskem svetu.

—Srednjih šol je v Srbiji 43, in sicer moških 28, ženskih 15. Gimnazije so vse realne; zavodov z grščino in latinščino ni. Realke imajo le eno, in sicer v Belemgradu. V šolskem letu 1910/11 je bilo na srbskih srednjih šolah 10.292 dijakov in 2736 dijakinj.

SUKNO in modno blago za gospode in gospe priporočaj izvorna hiša Prokop Skorkovský in sin v Humpolcu na Češkem
Vzorci na željo franco, zelo zmerne cene. Na željo dam tu izgotoviti gosposke obleke.

Uradni razpis učiteljskih služb.

Št. 3560. Kranjsko.

Na petrazredni ljudski šoli v Leskovcu in na trirazredni ljudski šoli v Šmarjeti se razpisuje s tem učiteljska služba v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje je predložiti semkaj predpisanim potom do 28. decembra 1912.

Prosilci za stalno nameščenje, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Krškem, dne 1. decembra 1912.

Naš denarni zavod

Gesto: Kar plodonosno nalozim, pomoč le sebi podarim

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

registrovana zadruga s omejenim namenom.
Promet do konca novembra K 174.728.21.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2 2.—1/2 3. popoldne in vsako soboto od 6.—7 zvečer

Naznanilo. Kdor želi od zadruga kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v postavih znakah. Na prošnje brez vpošiljatvavedenih znakov se ne odgovarja

Slovensko Abecedo

za ženska ročna dela
(II. pomnožena izdaja) po 20 vin. komad
priporoča

Milena Kiferle

učiteljica ženskih ročnih del v Ljubljani,
Krojaška ulica 8./II.

Jernej Bahovec

naslednik: **IVAN GAJŠEK**
- trgovina s papirjem -
Sv. Petra cesta št. 2.

priporoča slavnemu učiteljstvu in drugemu
občinstvu svojo bogato zalogo

šolskih potrebščin, papirja, zvezkov, šolskih
knjig, pisalnega in risalnega orodja, umet-
nin, trgovskih knjig, razglednic itd.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

r. z. z. o. z.

Frančiškanska ulica št. 8

priporoča sledeče mladinske spise:

- A. Rapè: Mladini, I. zvezek.
- Spisi Mišjavega Julčka, I, II, III zv.
- E. Gangl: Zbrani spisi, I, II. zvezek.
- J. Slapšak: Turki pred sv. Tilmom.
- A. Rapè: Dane.
- J. Ribičič: Kraljestvo čebel.
- M. Gregorič: Otroški oder. IX

Vsaka šola naj bi imela vsaj po toliko
izvodov teh najboljših mladinskih spi-
sov, kolikor ima razredov.

Ceniki zastoj in poštnine prosto.

Snažno se oblači vsa rodovina, ki si naroči
zbirko vzorcev iz češke tkalnice

Marije Jirsové

učiteljeve soproge, v Novém Hradku p. Met.
(dobaviteljica dež. osrednje zveze učiteljskih dru-
štev v Češkem kraljestvu).

Dobiva se 2-8 m dolgih odrezkov cefira
kanafasa, flanele, platna, modrotiska itd. Zavoj 45 m
za 18 K, najlepša kvaliteta 40 m za 20 K franko,
franko, tudi polovica zavoja za 9, oziroma 10 K.

Blago je stalnobaravno in močne kakovosti.
Naročite in ostanite stalni odjemalci. Vzorci blaga
zastoj in franko.

Knjigoveznica

IV. Bonač

Ljubljana, Šelenburgova ul.

priporoča vsakovrstna knjigoveška dela,
galanterijo, passepartuje itd. Posebno
močna vez za knjižnice in čitalnice.

Cene zmerne, delo solidno.

J. Jax

Ljubljana
Dunajska cesta

Šivalni stroji,
kolesa in
pisalni stroji.

Pletilni stroji.

Anton Krušič,

krojaški mojster in trgovec
v Gorici

Tržaška ulica števil. 16

v lastni hiši

in Tekališče Fran Jožefa št. 39.

Moja delavnica se nahaja v
blizini slov. kmetiške šole.

Opozarja se gg. odje-
malce, da je došla rav-
nokat velika množina
raznovrstnega blaga naj-
različnejših kakovosti iz
avstrijskih in angleških
tovaren

za vsak stan.

Posebno se priporočam
cenjenim gg. učiteljem v
mestu in na deželi.

JULIJA ŠTOR — Ljubljana —

Prešernova ulica števil. 5.

največja zaloga moških, dam-
skih in otroških čevljev, čevljev
za lawn-tenis in pristnih
goisserskih gorskih čevljev.

Elegantna in jako skrbna izvršitev
po vseh cenah.

Ali ste že pridobili našemu listu novega
naročnika?

Učiteljska tiskarna v Ljubljani,

r. z. z. o. z.

Frančiškanska ulica števil. 8.

priporoča

vsakršne napise na lepenki

za šolske sobe, v šolske veže, nadpise nad razredih i. t. d. Velike oblike,
od daleč vidne črke. Ceniki zastoj in poštnine prosto.

sl im 120/24575

V lastnem interesu zahtevajo
gospodinje pri nakupu izrečno:
pravi Franck z kavnim mlinčkom.
Zelo se svetuje, da se takoj prepri-
čamo, če li ponujeni nam zabojček
ali zavojček tudi resnično nosi
„kavni mlinček“ kot jamstvo pristne
kakovosti. — Tovarna v Zagrebu.

Mestna hranilnica ljubljska

v Ljubljani, v lastni hiši, Prešernova ulica št. 3

Največja slovenska hranilnica!

Denarnega prometa koncem l. 1911 614.5 milijonov kron.

Stanje hranilnih vlog:
nad 42 milijonov kron.

Rezervni zaklad:
nad 1.300.000 kron.

Sj rejema vloge vsak delavnik. Sprejema tudi vložne knjižice drugih
denarnih zavodov. Obrestuje po

4¹/₄ 0/0

brez odhitka. — Za vloge jamči rezervni zaklad hranilnice in mestna občina
ljubljska z vsem svojim premoženjem in z vso davčno močjo. Poslo-
vanje nadzoruje

c. kr. deželna vlada.

Izključena je vsaka špekulacija in izguba vložnega
denarja.

Posoja na zemljišča in poslopja proti 5% obrestim in najmanj 1/2%
amortizacije. Za varčevanje ima vpeljane lične

domače hranilnike.

Posoja tudi na menice in vrednostne papirje.

Gorica Ivančič in Kurinčič

Gosposka ulica 11.
(V. G. Carducci.)

modna in manufakturna trgovina.

Usojava se naznanjati uglednemu učiteljstvu posebno g. učiteljicam ročnih del, da sva založila vse potrebščine za vezenje in ročna dela. Z ozirom na to, da sva sklenila dati primeren popust v prid učiteljskim dobrodelnim namenom, se nadejava mnogih cenj. naročil. Obenem se dovoljujeva opozarjati p. n. ugledno učiteljstvo na krasne novosti jesenskega in zimskega modnega blaga za ženske in moške obleke. Vzorci poštnine prosto proti vrnitvi. Priporočava se uglednemu učiteljstvu za blagohotno naklonjenost ter beleživa z odličnim spoštovanjem

Ivančič & Kurinčič.